

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

w sprawie R. K. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne
tymczasowe aresztowanie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

w dniu 30 marca 2015 r.,

na posiedzeniu w przedmiocie wniosku pełnomocnika R. K. o wznowienie
postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 marca 2010 r, sygn. II AKa [...]

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 14 grudnia 2009 r., sygn. IV Ko [...]

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić wniosek;

**2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata
W. B., Kancelaria Adwokacka w W.,
kwotę 442,80 zł. (czterysta czterdzieści dwa złote
osiemdziesiąt groszy), w tym 23% podatku VAT, za
sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania;**

**3. zwolnić wnioskodawcę R. K.
od ponoszenia kosztów sądowych postępowania
wznawieniowego.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 21 listopada 2006 r. R. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwot 105 184 zł. tytułem odszkodowania oraz 850 000 zł. tytułem zadośćuczynienia za „wykonanie kary pozbawienia wolności bez wyroku” i inne uciążliwości w tym wniosku wskazane .

Wyrokiem z dnia 6 marca 2007 r., sygn. akt IV Ko [...] Sąd Okręgowy w [...] oddalił wniosek R.K. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie IV K [...] Sądu Rejonowego w Ł. .

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, ale Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 26 czerwca 2007 r., sygn. akt II Aka [...], utrzymał ten zaskarżony wyrok w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną

Kasację od tego wyroku Sądu Odwoławczego wniósł pełnomocnik wnioskodawcy.

Wyrokiem z dnia 3 marca 2008 r., sygn. akt II KK 293/07, Sąd Najwyższy uchylił wyroki sądów obu instancji i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu wyrokiem z dnia 14 grudnia 2009 r., sygn. akt IV KO [...] Sąd Okręgowy w Ł. na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz R. K. kwotę 20 000 zł. tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się wyroku; w pozostałej części wniosek oddalił.

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 25 marca 2010 r., sygn. akt II Aka [...] uznał tą apelację za oczywiście bezzasadną i zaskarżony nią wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku Sądu Odwoławczego wniósł pełnomocnik wnioskodawcy , ale Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 19 października 2010 r., sygn. akt II KK 196/10, kasację tą oddalił jako oczywiście bezzasadną.

W dniu 16 grudnia 2014 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek o wznowienie postępowania sporządzony i podpisany przez wyznaczonego z urzędu pełnomocnika R. K. w którym , na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. domagał się on :

1. wznowienia „w całości na korzyść wnioskodawcy postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2010 r. w sprawie II KK 196/10 , oddalającym złożoną kasację “;
2. uchylenia w/w wyroku i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania;
3. zasądzenia na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

Z uzasadnienia wniosku wynika , iż pełnomocnik dopatruje się zaistnienia w sprawie przesłanki wskazanej w art. 540 § 3 k.p.k., poprzez to, iż orzeczenia wydane w sprawie wnioskodawcy naruszają art. 5 § 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. 1993 , Nr 61, poz. 93 ze zm. – dalej zwaną EKPC). Przyznana mu z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania kwota zadośćuczynienia jest rażąco niska. Autor wniosku następnie przywołuje kilka wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zwanego dalej ETPC) wydanych przeciwko Polsce oraz innym państwom podlegającym jurysdykcji tego Trybunału. Na podstawie tych orzeczeń wskazuje, iż Trybunał stwierdzając naruszenie art. 5 § 5 Konwencji w „tożsamy lub co najmniej analogicznych “ sprawach wykazywał „trend “ do przyznawania kwoty w wysokości 6000 EURO tytułem zadośćuczynienia za krzywdy związane z niezgodnym z prawem pozbawieniem wolności trwającym przez okres do dziesięciu dni.

Nadto pełnomocnik powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. akt I KZP 14/14, wskazując, iż zawarty w niej wymóg „ tożsamości w układzie okoliczności faktyczno- prawnych do stwierdzonego w orzeczeniu Trybunału “ należy „ wyklądać rozszerzająco“, gdyż tego rodzaju tożsamość „wydaje się praktycznie wykluczona“.

Pismem z dnia 5 marca 2015 r. prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o oddalenie wniosku pełnomocnika R. K. o wznowienie postępowania.

Prokurator zauważył „zgoła odmienny układ faktyczny” w obydwu wskazanych we wniosku sprawach Trybunału przeciwko Polsce, wynikły przede wszystkim stąd, iż występujący w nich skarżący będąc bezprawnie pozbawieni wolności, nie uzyskali w ogóle świadczeń odszkodowawczych, podczas gdy wnioskodawca takie uzyskał tyle tylko, że w niezadawalającej go kwocie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o wznowienie postępowania jest bezzasadny i to w stopniu oczywistym.

Na wstępie zauważyć należy wadliwość redakcyjną wniosku w zakresie wskazania w nim orzeczenia kończącego postępowanie, którego wznowienia domaga się wnioskodawca. Jest nim bowiem (wbrew twierdzeniom wniosku) nie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2010 r., sygn. akt II KK 196/10 oddalające jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 marca 2010 r., sygn. akt II Ka [...] utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 14 grudnia 2009 r., sygn. akt IV Ko [...], ale wspomniany wyrok Sądu Apelacyjnego w [...], bo właśnie to orzeczenie – w myśl obowiązujących przepisów – prawomocnie zakończyło postępowanie w sprawie wnioskodawcy.

Oddalając kasację złożoną przez pełnomocnika wnioskodawcy od wspomnianego wyroku Sądu Odwoławczego, Sąd Najwyższy orzekał bowiem wyłącznie o niezasadności tej skargi kasacyjnej i w żadnym wypadku nie wkraczał w sferę, w której ów zaskarżony kasacją wyrok korzystał z powagi rzeczy osądzonej. W takim więc układzie procesowym to nie postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację, lecz prawomocny wyrok, od którego ta skarga kasacyjna została oddalona, jest orzeczeniem kończącym postępowanie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99, OSNKW 2001, z. 7-8, poz. 67 oraz St. Zabłocki [w:] Komentarz do kodeksu postępowania karnego. Tom III pod redakcją R. Stefańskiego i St. Zabłockiego, 2004, s. 702-703).

Niezależnie od tych mankamentów formalnych przedmiotowego wniosku, nie ulega wątpliwości także merytoryczna nietrafność przywołanej w nim argumentacji, dotyczącej (rzekomo *in concreto*) zaistniałej, a wskazanej w art. 540 § 3 k.p.k., podstawy wznowienia postępowania w sprawie wnioskodawcy.

Rzeczywiście z przywołanej we wniosku uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 14/14 wynika, że potrzeba wznowienia postępowania, o której mowa w art. 540 § 3 k.p.k., może dotyczyć nie tylko postępowania w sprawie, do której odnosi się rozstrzygnięcie ETPC o naruszeniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale także do innych postępowań karnych, w

których zaistniało naruszenie postanowień tej Konwencji tożsame w układzie okoliczności faktyczno – prawnych. Niemniej jednak wnioskujący już nie dostrzegł tego, iż – zgodnie z dalszą treścią tej uchwały – dotyczy to wyłącznie wyroków ETPC wydanych w sprawach przeciwko Polsce .

W konsekwencji a priori należy wykluczyć wznowienie postępowania w sprawie wnioskodawcy w oparciu o (przywołane we wniosku) wyroki wydane w sprawach C. przeciwko Wielkiej Brytanii, czy G. przeciwko Mołdawii.

Natomiast powołane przez wnioskującego we wniosku dwa wyroki ETPC w sprawach przeciwko Polsce również nie mogą stanowić podstawy do wznowienia postępowania w sprawie wnioskodawcy, bowiem oczywisty jest brak „tożsamości okoliczności faktyczno-prawnych” tychże spraw Trybunału, ze sprawą wnioskodawcy.

Podobieństwo pomiędzy tymi sprawami ogranicza się wyłącznie do tego, że we wszystkich skarżący domagali się odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu bezprawnego pozbawienia wolności. W sprawie B. przeciwko Polsce (skarga nr 53315/09 – wyrok z dnia 28 maja 2013 r.) przedmiotem skargi było niezgodne z prawem umieszczenie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym, natomiast w drugiej sprawie T. przeciwko P. (skarga nr 8933/05 – wyrok z dnia 15 kwietnia 2014 r.) - było nim (m.in.) zatrzymanie skarżących przez funkcjonariuszy policji w celu ustalenia ich tożsamości i przeprowadzenia badania na obecność alkoholu w organizmie, wobec podejrzenia popełnienia przez nich wykroczenia. Co istotne, z treści obydwu wyroków w przywołanych sprawach jednoznacznie wynika, iż podstawą przyznania zadośćuczynienia przez ETPC skarżącym był stwierdzony brak możliwości skutecznego dochodzenia przez nich roszczeń odszkodowawczych w oparciu o prawo krajowe. W sprawie T. przeciwko Polsce, wobec braku stosownych regulacji prawnych, natomiast w sprawie B. przeciwko Polsce – pomimo przyznania przez sąd bezprawności umieszczenia skarżącej w szpitalu psychiatrycznym, odmówiono jej przyznania odszkodowania z tego tytułu.

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca uzyskał zadośćuczynienie za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie w oparciu o obowiązujące prawo krajowe, a jedynie wysokość przyznanej kwoty jest dla niego niesatysfakcjonująca. Zestawiając wszystkie te

zaszłości ze sprawy wnioskodawcy oraz obydwu spraw przeciwko Polsce – przywołanych we wniosku – oczywiste się zatem staje przekonanie o braku tożsamości zaistniałych w nich okoliczności faktyczno-prawnych.

W konsekwencji nie ma też podstaw do uznania zasadności przedmiotowego wniosku, skoro – przywołana na jego uzasadnienie uchwała Sądu Najwyższego – uzależnia możliwość wznowienia postępowania od spełnienia tego warunku.

Zauważyć też należy, iż ma rację Autor wniosku o ile uważa, że tego rodzaju tożsamość kreująca możliwość wznowienia postępowania w sprawie co do której nie orzekał ETPC nie będzie występowała często (wobec nieograniczonej możliwości odmiennych stanów faktycznych), jakkolwiek z pewnością będzie także możliwa do stwierdzenia. Niemniej jednak na pewno już nietrafnie wnioskujący konstatuje, że przy ustalaniu tych zaszłości warunkujących możliwość wznowienia postępowania należy posługiwać się „wykładnią rozszerzającą”. Przeciwnie, nadzwyczajny charakter instytucji wznowienia postępowania, a także fakt, iż w tego typu przypadkach potrzeba wznowienia postępowania nie wynika z rozstrzygnięcia ETPC, a jedynie z dokonanej przez sąd oceny, że podobne naruszenie Konwencji zaistniało w innym, prawomocnie zakończonym postępowaniu karnym, nakazującą ścisłą interpretację tych zaszłości.

Zważywszy na to, że wnioskodawca w postępowaniu o zwolnienie od opłaty od wniosku o wznowienie wykazał, że znajduje się w trudnej sytuacji majątkowej, mocą art. 624 § 1 k.p.k. należało go zwolnić od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie wznowieniowe.

Pełnomocnikowi wnioskodawcy – zgodnie z jego wnioskiem – przyznano wynagrodzenie za sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania, stosownie do treści art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 i § 19 w zw. z § 14 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

W tym stanie sprawy orzeczono jak w sentencji.

l.n